

VICENT BELLO

“Casp, com algun desblocador, en són tres en un, si més no. I, com al misteri de la Santíssima Trinitat, ell va ser tres persones distintes i un únic déu vertader: “Em diuen Xavier Casp/ i estic/ i vull estar/ i ser/ Xavier Casp” (Silenci, 1969). Aquest és un fragment del segon Casp, un Casp de transició, que potser ja albira a l’horitzó la possibilitat d’un pacte amb Mefistòfil a canvi d’una segona vida, la de l’èxit social, que li obrirà les portes de les glòries i les pompes de Satanàs”

Xavier Casp, de Faust

Amb la mort de Xavier Casp, l’11 de novembre de 2004, als vuitanta-nou anys, desapareix l’oficiant principal de la litúrgia secessionista. Harúsplex versat en els arcaics dels accents (deis zero als infinits), va ser un tòtem venerat i indiscutit des del començament de la tabarra endoxenòfoba i cretinitzadora blavera allà a mitjan anys setanta, fins fa un parell d’anys, quan un grapat dels seus partidaris més eixebrats li van fer tastar la seva pròpia medecina.

Casp, com algun desblocador, en són tres en un, si més no. I, com al misteri de la Santíssima Trinitat, ell va ser tres persones distintes i un únic déu vertader: “Em diuen Xavier Casp/ i estic/ i vull estar/ i ser/ Xavier Casp” (*Silenci*, 1969). Aquest és un fragment del segon Casp, un Casp de transició, que potser ja albira a l’horitzó la possibilitat d’un pacte amb Mefistòfil a canvi d’una segona vida, la de l’èxit social, que li obrirà les portes de les glòries i les pompes de Satanàs.

El primer Casp va ser el de la vocació literària, la passió poètica i l’entusiasme per la llengua catalana. Abraça el període de joventut i primera maduresa, fins a mitjan anys seixanta. En aquest període escriurà el millor de la seva obra poètica. Va ser un autor català premiat i reconegut. El 1950 va obtindre la Flor Natural als Jocs Florals de la Llengua Catalana celebrats a Perpinyà. L’octubre del 1951, amb l’obra *Gran sonata a la Pàtria*, va guanyar l’Englantina d’Or als Jocs Florals celebrats a Nova York, i el 1952, en aquest important certamen, realitzat a Tolosa de Llenguadoc, va veure premiat el seu llibre de narracions *Proses en carn*.

Juntament amb Miquel Adlert Noquerol, el seu bon amic catalanòfil i jutge franquista de Morella, fundà l’editorial Torre (1943) i la revista *Esclat* (1948), la importància de les quals ha tendit a ser sobrevalorada, atesa la circumstància que nasqueren al mig de l’erm de la dictadura feixista. D’aquestes activitats, Casp ha comentat: “No fèiem res de subversiu, és a dir, no fèiem res contra els

del Movimiento. Mai. Però sí fèiem reunions”, “la primera activitat va ser la publicació d’una col·lecció de 25 estampetes de les principals devocions valencianes, amb oracions en valencià a la part de darrere, que repartíem als seients de les esglésies”.

Casp i Adlert van ser els animadors d’un petit cercle de joves intel·lectuals amb sensibilitat i compromís per la llengua i la cultura dels valencians (Fuster, Burguera, Beneyto, Estellés, Bru i Vidal, entre d’altres), els quals donarien, anys després, una empenta important a la represa cultural.

En matèria lingüística, tant Casp com Adlert, en aquell període, sostenien una actitud extremadament purista i hipernormativa de la llengua catalana. Una actitud que, probablement, era deutora d’un complex d’inferioritat catalunyo-cèntric, que els portava a menystenir moltes formes catalanes d’ús comú en la parla dels valencians, plenament vàlides des d’una perspectiva normativa.

L’entrada en una majoria d’edat productiva del cercle de joves intel·lectuals, la diferència de criteris entre el catalanisme beat i parafranquista dels mentors i les inquietuds democràticoliberal dels joves, la pèrdua progressiva de protagonisme i lideratge entre el microcosmos cultural valencianista, així com algunes desavinences de cooperació de treballs comuns de la llengua catalana, com ara el diccionari Alcover-Moll, són factors determinats en l’evolució de Casp i Adlert cap a un període de ressentiment gradual, que acabarà, posteriorment, portant-lo a la negació d’ells mateixos i de la seva obra prèvia.

La segona meitat dels anys seixanta i la primera dels setanta és un temps de guaret. Casp, home autodidacte i sense estudis universitaris, es guanya la vida com a viatjant per a La Yutera, de Foios, una de les empreses de la família Bacharach. Adlert feia de jutge a Morella. Ambdós mantenien molt bones relacions amb la nomenclatura franquista local. Relacions que els animaran a fer el pas cap a la se-

a Penèlope

"Casp va perdre el sentit de la realitat i no s'adonava que era utilitzat incommiserativament per uns canalles, dedicats, precisament, a destruir la llengua que ell deia que estimava."

va actitud autodestructiva posterior. Els investigadors que es capbussen en el que puga quedar dels arxius de la dictadura haurien d'esbrinar si aquella parella, i més concretament Adlert, també realitzava algunes tasques especials, com les que Camilo José Cela practicava amb entusiasta interès.

El pacte de Faust-Casp amb Mefistòfil s'efectua sota la remor creixent que puja del subsòl de la dictadura i amenaça amb un terratrèmol. Faust-Casp vol retrobar l'erudició i tornar a viure una nova vida, apol·línia. Mefistòfil li assegura notorietat i reconeixements, però, a canvi, la seva ànima s'ha de transmutar en l'esperit de Penèlope. El pacte es ratifica ballant Faust-Casp i Mefistòfil damunt d'una foguera, encesa amb les normes del 32, mentre Adlert va bufant i afegint llenya al foc.

Per pagar la hipoteca al dimoni, Casp, transfigurat en Penèlope, desfarà, fil per fil, tota l'obra que fins aleshores havia teixit, i la re farà de bell nou, una i altra vegada, sense interrupció. El fils que componien una peça de la literatura catalana s'havien convertit en fonaments d'una nova llengua, "la llengua valencia-

na". Casp-Penèlope havia de crear la ficció d'un idioma independent que permeïtera a Mefistòfil marginar i destruir la llengua pròpia dels valencians acusant-la de forastera.

El viatjant de comerç autodidacte ja no en té prou de ser poeta. Casp-Penèlope té deliris de gramàtic fundacional, de filòleg, de sociolingüista, de filòsof metafísic, de predicador de multituds i fundador de pàtries. Animat i enaltit per una dreta transfranquista i mefistofèlica que necessita munició per a la seva intransigent lluita de classe, Casp-Penèlope va perdre el sentit de la realitat i no s'adonava que era utilitzat incommiserativament per uns canalles, el projecte dels quals consistia, precisament, a destruir la llengua que ell deia que estimava. Casp-Penèlope complí la seva part del pacte.

En contrapartida, la dreta mefistofèlica també donà compliment a la seva part del contracte. Això es veu clar si es fer una ullada a la biografia del personatge en aquest últim període: l'any 1972 esdevé membre de número del Centro de Cultura Valenciana (que uns anys després els feixistes rebatejaren com Acadèmia de Cultura Valenciana). Ja com a

RACV presidirà la secció de llengua i literatura. També serà el degà de l'entitat entre 1990 i 2001. Serà el 33è president de l'entitat d'agitació politicocultural Lo Rat Penat. El 1978, en companyia d'Adlert, funda la revista *Murta*, i la dirigirà fins a la seva desaparició el 1983. *Murta* va ser un instrument d'agitació i intoxicació anticatalana finançat amb fons reservats, que arribaven generosament de la mà de Fernando Abril Martorell, vicepresident del govern d'UCD. Quan la UCD perd el govern, la *Murta* es va assecar.

Entre 1987 i 1991 serà diputat a les Corts valencianes per Unió Valenciana. De 1989 a 2002, membre del Consell Valencià de Cultura. Durant la dècada dels noranta també formarà part del "Consejo Asesor de la Lengua" promogut per Rita Barberà a l'Ajuntament de València, i que era presidit per l'extremista monolingüe castellà Emilio Attard. Se li va concedir la Medalla d'Or al mèrit en el treball. Fill adoptiu de la ciutat de València. Fill predilecte de la ciutat de Carlet. El 1994 serà Premi Nacional de literatura en llengua valenciana. De 2001 a 2002 (quan hi va renunciar) va ser acadèmic de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua. També el 2002 li va ser concedida la Distinció de la Generalitat al mèrit cultural. Al seu soterrament va haver-hi una nodrida presència d'autoritats, i la Diputació de València va declarar dos dies de dol.

La irresponsabilitat del Casp autofàgic va contribuir decisivament a proporcionar uns succedanis de gramàtica i una aparença de credibilitat literària amb les quals disfressava la nua i descarnada idiòcia del secessionisme lingüístic. El conflicte lingüístic i la xenofòbia interautonòmica són ineludibles estratègies metapolítiques d'una dreta transfranquista i ademocràtica que, mancada de projecte col·lectiu civilitzador, necessita camuflar, al preu que siga, la seva voracitat depredadora.

Vicent Bello és psiquiatre